

---

1 הנישואים, למשל, מכיון שהם אמנה אורחית, יש להם תוצאות אורחיות, שבלעדיהן לא תוכל החברה אפילו להתקיים. נניח איסור, שאיזה חבר-כֹּוהנים יצליח להביא לידי כך, שלו בלבד תהא הזכות לאשר מעשה זה ; והלא בהכרח יתפוש בידו זכות זו, כשהדת בלתי-סובלנית היא. ובכן, כלום לא ברור שבהשתמשו, ברגע הדרוש, בסמכות הכנסיה, יבטל חבר-הכֹּוהנים את שררתו של הנסיך, שיהא לו רק אותו מספר הנתינים שהכֹּוהנים יואילו בטובם לתת לו ? וכי לא ברור שמאחר שחבר-הכֹּוהנים יוכל

להרשות לבנייהאדם, וגם לא להרשות, לבוא בברית־הנישואים לפי מה שיחזיקו בעיקר זה או זה, לפי מה שיסכימו או לא יסכימו לנוסח פלוני או אלמוני, לפי מה שיהיו מסורים לו פחות או יותר, בידו תהא ההכרעה, אם אך יתנהג בזהירות ויעמוד בתוקף על שלו, בעניני הירושות, המשרות, האזרחים, ואף בעניניה של המדינה, שלא תוכל להתקיים אם תהא מורכבת מממזרים בלבד? ואולם, יאמרו לי, הלא יעמידוהו לדין על שהשתמש בזכויותיו לרעה, יעכבו את החלטותיו, יוציאו נגדו פקודות, ויטלו ממנו כל כוח חילוני. אל אלהי רחמים! חבר־הכוהנים, אם אך יהא לו מעט שכל ישר (ולא אומר: עוֹז־נפש), לא ישים לב לכל זה ויוסיף ללכת בדרכו; הוא יניח לאחרים לערער, לעכב, להוציא פקודות, ליטול ממנו את הכוח החילוני, וישאר לבסוף השליט. נדמה לי שהקרוב אינו גדול, כשמוותרים על חלק בשעה שבטוחים שיכבשו את הכל.